

Ježíš – jak ho líčí Lukáš – je na straně lidí, kteří mají odvahu vystupovat proti nespravedlnosti. Lukáš si kromě toho víc než ostatní evangelisté všimá žen, které Ježíše doprovázely. Píše, jak Ježíš získává přátele a vyhledává spolubojovníky. Kritizovat s láskou je umění. Toto umění kritizovat tak, aby to druhého nepokořilo, nýbrž posílilo, Lukáš ovládá. Staví most mezi chudými a bohatými, kteří se díky tomu mohou obdarovávat.

kardinál Carlo Maria Martini, Georg Sporschill – Hovory v Jeruzalémě

Ti poutníci jsou smutní. Prožívají hlubokou životní krizi. Nezná-mému, který se k nim připojil, to vysvětlují. Uvěřili v Ježíše, doufali, že on je ten, který vykoupí Izraele. Však to, co konal i kázal, svědčilo o tom, že byl prorok, mocný slovem i skutkem před Bohem i přede vším lidem. Ale – říkají v hlubokém zármutku – naši velekněžíta členové rady (synedria) jej vydali (samozřejmě Římanům), aby byl odsouzen na smrt, a ukřižovali ho. A dnes už je to třetí den, co se to stalo. Třetí den – konec lhůty a konec všem nadějím.

To je nejen lidské zklamání. To je výraz zoufalství, že Izrael, celý svět a všichni, kdo v něm trpí, zůstanou v otroctví marnosti a smrti, nevykoupení, a propadnou zmaru a nicotě. Mnoho lidí si s emauzskými poutníky říká: Ježíše popravili. Láska a pravda v dějinách nevěteží, poctivost a věrnost se nevyplácejí. Bůh – je-li vůbec – je daleko a nám nechává vše na pospas. Nějaký zásah od něho či pomoc se rozhodně nedají čekat. A tak nám ve světě vládou úplatkáři a tuneláři a vydávají se za mravní vzory.

První bod si tedy můžeme shrnout: Situace emauzských poutníků i naše je velmi podobná. Utíkáme z města Božího pokoje (tak lze přeložit jméno Jeruzalém) do Emauz, jehož jméno, ne zcela průhledné, si Židé tenkrát vykládali jako *lid zavržený* (hebrejsky *am* či *em maús*), tedy místo odcizení asi jako Kainova země vyhnanství, hebrejsky *Nód* – vyhnanství. Snad si i sami vzpomenete na nějakou temnou chvíli ve svém životě, kdy se vše jako by rozpadalo a my bychom byli nejraději od všeho utekli co nejdál. Ale Bůh nás přece po všelijakém klopytání zastavil, postavil na nohy, a tak jsme tu zase spolu pod jeho Slovem.

Tím se ovšem dostáváme k druhému bodu kázání. Nejdříve se nám zdá, že v takových chvílích jsme úplně sami, osamělí a ztraceni. Ale to je právě jen zdání, protože toho, kdo už jde s námi, nevidíme. O těch dvou poutnících se v původním řeckém znění říká, že jejich oči byly drženy, aby ho nepoznali (Lk 24, 16). Jak Křtitel říká: *Uprostřed vás stojí, jehož vy neznáte* (Jan 1,26).

Důležité je, že on nepřichází nejdříve s nárokem, abychom my byli s ním, nýbrž se zprávou, s informací, že on sám už je s námi. *Emmanu-el*, tj. *S námi Bůh*. Vstupuje do našeho bloudění a troskotání, do našich bíd a trápení a naslouchá nám. Ani zde nezačíná smutné poutníky poučovat a kárat, ale ptá se jich na to, co je tíží. Povzbuzuje je, aby se mu otevřeli a pověděli mu své bolesti. To je důležité. Když potkává i nás, ptá se nejdříve: *Co je s tebou? Co tě tíží?* *Pověz mi to.*

Jan Heller – Stezka ve skalách

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Paul-Gerhard Müller – Evangelium sv. Lukáše – Malý stuttgartský komentář; Petr Karas – Boží slovo na každý den; Raniero Cantalamessa – Slovo a život

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze ve spolupráci s Karmelitánským nakladatelstvím jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.

Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

3. neděle velikonoční – cyklus A

4. května 2014

¹³Dva z Ježíšových učedníků se ubírali toho dne (prvního po sobotě) do vesnice zvané Emauzy, která je vzdálena od Jeruzaléma šedesát honů. ¹⁴Hovořili spolu o tom všem, co se stalo. ¹⁵Jak tak hovořili a uvažovali, přiblížil se k nim Ježíš a připojil se k nim. ¹⁶Ale jako by jim cosi zadržovalo oči, takže ho nepoznali. ¹⁷Zeptal se jich: „O čem to cestou spolu rozmlouváte?“ Zastavili se celí smutní. ¹⁸Jeden z nich – jmenoval se Kleofáš – mu odpověděl: „Ty jsi snad jediný, kdo se zdržuje v Jeruzalémě a neví, co se tam tyto dny stalo.“ ¹⁹Zeptal se jich: „A co se stalo?“ Odpověděli mu: „Jak Ježíše z Nazareta, který byl prorok, mocný činem i slovem před Bohem i přede vším lidem, ²⁰naši velekněží a přední mužové odsoudili k smrti a ukřižovali. ²¹My však jsme doufali, že on je ten, který má vysvobodit Izraele. A k tomu všemu je to dnes třetí den, co se to stalo. ²²Některé naše ženy nás sice rozrušily: Byly časně ráno u hrobu, ²³nenalezly jeho tělo, přišly a tvrdily, že měly i vidění andělů, a ti prý říkali, že on žije. ²⁴Někteří z našich lidí odešli k hrobu a shledali, že je to tak, jak ženy říkaly, jeho však neviděli.“ ²⁵A on jim řekl: „Jak jste nechápaví a váhaví uvěřit tomu všemu, co mluvíli proroci! ²⁶Což to všechno nemusel Mesiáš vytrpět, a tak vejít do své slávy?“ ²⁷Potom začal od Mojžíše, probral dále všechny proroky a vykládal jim, co se ve všech částech Písma na něj vztahuje. ²⁸Tak došli k vesnici, kam měli namířeno, a on dělal, jako by chtěl jít dál. ²⁹Ale oni na něho naléhali: „Zůstaň s námi, neboť se připozdívá a den se už nachýlil.“ Vešel tedy dovnitř, aby zůstal s nimi. ³⁰Když byl s nimi u stolu, vzal chléb, pronesl nad ním požehnání, rozlámal ho a podával jim. ³¹Vtom se jim otevřely oči a poznali ho. On jim však zmizel. ³²Tu si mezi sebou řekli: „Což nám nehořelo srdce, když k nám na cestě mluvil a odhaloval smysl Písma?“ ³³Ještě tu hodinu se vydali na cestu a vrátili se do Jeruzaléma. Tam našli pohromadě jedenáct (apoštolů) i jejich druhy. ³⁴Ti řekli: „Pán skutečně vstal a zjevil se Šimonovi.“ ³⁵Oni sami pak vypravovali, co se jim přihodilo na cestě a jak Ježíše poznali při lámání chleba.

1. čtení:
Sk 2,14,22-28

2. čtení:
1Petr 1,17-21
Evangelium:
Lk 24,13-35

Srovnání:
Mk 16,12;
Jan 20,14; 21,4;
Lk 7,16; 13,33;
Lk 23,1-2;
23-25;
Lk 1,68; 2,38;
Lk 24,1-11;
Lk 24,12;
Jan 20,3-8;
24,44-45;
Lk 9,16; 22,19;
1Kor 15,5

Lk 24,13-35

Úvod k meditaci

Učedníci na cestě do Emauz shovívavě upozorňují Ježíše, že on je snad jediný, kdo neví, co se v ty dny v Jeruzalémě událo. A přitom je Kristus naopak jediný, kdo skutečně ví, co se doopravdy stalo! I já dám často více na veřejné mínění, či na *normální názory*, nebo na to, co lidi říkají, a leckdy se zapomínám zamyslet, jak asi tu kterou situaci vidí Pán.

Výklad biblického textu

Kontext: Tento tak podmanivý evangelní příběh vyprávěný nám Lukášem je situován do odpoledního času velikonočního dne. Dva zklamání učedníci se vracejí z Jeruzaléma do své rodné vesnice. Ježíš se k nim cestou přidává; hovoří s nimi na základě Písma o sobě a o událostech, které se staly. Nějaká síla uvnitř těchto učedníků na jeho slovo reaguje a odpovídá; je to postupně se probouzející víra. Jejich srdce se zapalují a opětovně v nich ožívá naděje. Jeho však stále ještě nepoznávají; vnímají, že je to tak, *jak ženy říkaly*, avšak jeho nevidí. Potom u stolu ho konečně poznávají – při lámání chleba. Hlavní výpověď je, že vzkrísený Ježíš je ve své církvi a obci přítomen při eucharistickém společenství stolu a že on sám v lámání chleba a četbě Písma otevírá obci smysl Písma svatého (v. 32). Tedy ve slovech Písma a v eucharistické hostině zůstává (v. 29) Ježíš se svou obcí.

13 do vesnice zvané Emauz, která je vzdálena od Jeruzaléma šedesát honů: Dva učedníci jdou do Emauz, vzdálených 60 honů neboli stadií (11 km) od Jeruzaléma. Archeologové ztotožňují toto místo se třemi lokalitami, z nichž nejpravděpodobnější je Amwas = Nikopolis, i když je toto místo vzdálené od Jeruzaléma 176 honů/stadií (32,5 km). Takto to naznačují důležité rukopisy.

15 přiblížil se k nim Ježíš a připojil se k nim: Podoba zjevení Vzkříšeného není blíže popsána, ani jeho zmizení ve v. 31. Protože cosi jim jako by zadržovalo oči (v. 16), nepoznávají Ježíše, dokud se u stolu nedá poznat (v. 31). Ježíš je se svými učedníky na jejich cestě, doprovází je, i když je to cesta pryč z Jeruzaléma, cesta zklamání a rozčarování.

19 Zeptal se jich: „A co se stalo?“ Odpověděli mu...: V dialogu Vzkříšeného s učedníky se rekapituluje stručné vyprávění o Ježíšovi, jeho popravě, nadějích, které do něho vkládali jeho učedníci, a o tom, co vyprávěly ženy. I toto odkazuje na Ježíšovu přítomnost uprostřed těch, kteří jsou zasaženi jeho evangeliem.

27 Potom začal od Mojžíše, probral dále všechny proroky a vykládal jim, co se ve všech částech Písma na něj vztahuje: Důležitý rys hlásání nejen pro prvokřesťanskou církev – předobrazy a předpovědi se nacházejí zcela zřetelně již ve Starém zákoně. Touto souvislost mezi starozákonní a novozákonní zvěstí důsledně dodržuje biblická věda i liturgie.

29 Ale oni na něho naléhali: „Zůstaň s námi...“ Vešel tedy dovnitř, aby zůstal s nimi.: Je to znamení a vyjádření přesvědčení povelikonoční misijní církve, že jako Vzkříšený je Ježíš přítomen v církevní obci a vede ji.

34 Ti řekli: „Pán skutečně vstal a zjevil se Šimonovi.“: Věcně předchází Ježíšovo zjevení Petrovi všechna následující a je pro vznik a růst velikonoční víry obce důležitější, než zjevení emauzským učedníkům, protože zjevením napřed Petrovi se podporuje jeho služba, aby posiloval ve víře své bratry (Lk 22,32).

K tématu

Dnes nasloucháme úryvku, v němž nám evangelista Lukáš vypravuje o setkání Vzkříšeného s učedníky, kteří putovali do Emauz. Byli to dva neznámí učedníci, kteří představují každého z nás.

Vše se odehrává v jediném dni (srov. Lk 24,13), tedy v den Ježíšova vzkříšení. Je to den opravdu plný událostí: vše začalo ráno odhalením prázdného hrobu, k němuž za úsvitu přišly ženy (srov. Lk 24,1–8). Zjevení Vzkříšeného se uzavírá jeho nanebevstoupením (srov. Lk 24,50–51). Je to jediný a jedinečný den nového stvoření (srov. Gn 1,5), den bez konce, v němž existuje i naše současné dnes; den, který trvá od Ježíšova vzkříšení až do jeho druhého příchodu ve slávě, a zároveň první den po sobotě (srov. Lk 24,1), z něhož se stává den Páně, neděle. Proto se každou nedělí shromažďují křesťanská společenství, aby si společně připomínala vzkříšení.

Onen den tedy putují dva učedníci – jeden z nich se jmenoval Kleofáš, jméno druhého není uvedeno – do Emauz. Opustili svaté město Jeruzalém, k němuž Ježíš v době svého veřejného působení tak rozhodným způsobem směřoval (srov. Lk 9,51), neboť si jasně uvědomoval, že žádný prorok nemůže zemřít mimo Jeruzalém (srov. Lk 13,33). Tím odchodem jako by udělali tlustou čáru za svým následováním, opouštějí i společenství jedenácti apoštolů.

Při tomto putování, které bychom mohli označit za „nepovolání“, rozprávěli o tom, co se stalo o Velikonočních v Jeruzalémě: jen tak si vybavovali události posledních dnů Ježíšova života, aniž by přítom porozuměli tajemství spásy, které se v oněch událostech naplnilo...

A najednou se k nim Ježíš ve svém nesmírném milosrdenství připojil a kráčel s nimi, oni ho však očima své slabé víry nedokázali rozpoznat. Nebyli s to vnímat ho jako skutečně Živého, který je nyní „v jině podobě“ (srov. Mk 16,12). Chvilí jim naslouchal a pak se jich zeptal: „O čem to cestou spolu rozmlouváte?“ (Lk 24,17). Oni se podívali, proč se jich ten člověk ptá na věci, které byly přece známy všem, kdo byli v Jeruzalémě, a pak mu vypravují o Ježíšovi. Sdělují mu historická fakta, ovšem bez hlubšího vhledu víry. Lukáš to shrnuje slovy: „Ježíš z Nazareta, který byl prorok, mocný činem i slovem před Bohem i přede vším lidem“ (srov. Lk 24,19).

Jenomže spolu s jeho smrtí jako by zemřela i naděje, kterou tihle učedníci do Ježíše vkládali. Jako potvrzení pak dodali, že jsou to už tři dny, co se to všechno odehrálo. A právě tady se projevuje tvrdost jejich srdce: zapoměli na Ježíšovu zvěst, podle níž „Syn člověka bude muset mnoho trpět, že bude zavržen od starších, velekněží a učitelů Zákona, že bude zabit a třetího dne že bude vzkříšen“ (Lk 9,22).

Když pak ještě doplní skeptické hodnocení zpráv o vidění andělů, jak to vyprávěly ženy, a o tom, jak někteří z učedníků šli k Ježíšovu hrobu, kde sice shledali, že je to přesně tak, jak ženy vypravovaly, ale jeho neviděli, Ježíš se chopí slova, aby oba v jistém smyslu vnitřně vzkřísil: „Jak jste nechápaví a váhaví uvěřit tomu všemu, co mluvili proroci! Což to všechno nemusel Mesiáš vytrpět, a tak vejít do své slávy?“ Potom začal od Mojžíše, (probral dále) všechny proroky a vykládal jim, co se ve všech (částech) Písma na něj vztahuje“ (Lk 24,25–27). Knihy Písma svatého přivádějí ke Kristu, který na ně zase vrhá světlo, protože on je definitivním interpretem zjevení: Písmo svaté nachází svůj střed ve velikonočním naplnění, v Ježíšově utrpení, smrti a vzkříšení, jež je vyústěním celého jeho života.

Najednou se oběma zatím neznámý souputník jeví, jako kdyby chtěl jít dál svou cestou. Oba naléhají, aby s nimi zůstal, protože pocítili, jak jim plane srdce, když naslouchali jeho slovům. Ježíš tedy vstupuje do domu spolu s nimi. „Když byl s nimi u stolu, vzal chléb, pronesl nad ním požehnání, rozlámal ho a podával jim“ (Lk 24,30), stejnými gesty jako při poslední večeři (srov. Lk 22,19).

V těchto úkonech Ježíš shrnuje celý svůj život ve svobodě a lásce. To je také důvod, proč církev tato gesta uchovává jako převážný poklad a opakuje je vždy při slavení Pánovy památky. „Vtom se jim otevřely oči a poznali ho. On jim však zmizel“ (Lk 24,31).

Ti dva se ihned a bez váhání vydali zpět do Jeruzaléma, kde „našli pohromadě jedenáct (apoštolů) i jejich druhy. Ti řekli: ‘Pán skutečně vstal a zjevil se Šimonovi’“ (Lk 24,33–34). Důsledkem setkání se Vzkříšeným je návrat do společenství. Vyprávění o průběhu a důsledcích tohoto setkání se v křesťanském společenství stále opakuje, protože ono je místem předávání a zprostředkování velikonoční víry.

Tato mimořádná pasáž evangelia ukazuje, že slovo Boží obsažené v Písmu svatém, eucharistie a společenství věřících jsou přednostními místy, kde se zjevuje vzkříšený Kristus. Souhrnem toho všeho je eucharistické shromáždění v den Páně! Tam poznáváme a oslavujeme Vzkříšeného jako Živého, jako toho, kdo dává i dnes život těm, kteří k němu přilnou.

Enzo Bianchi – Hlásej Slovo – roční cyklus A

A jak Lukáš líčí Ježíše? Je tu mnoho aspektů, které bezprostředně oslovují mladé lidi: Ježíš se osamostatňuje, rodiče ho musejí nechat odejít. Na poušti nalezne učitele, který se odvažuje kritizovat bohatství a nespravedlivého krále. Ve svých vlastních výrociích projevuje Ježíš starost o ty, kdo jsou úspěšní: „Běda vám, kdo jste nyní nasyceni, ... kdo se nyní smějete, ... když vás budou všichni lidé chválit...“

Bůh „sesazuje mocné z trůnu a povyšuje ponížené. Hladové sytí dobrými věcmi a bohaté propouští s prázdnou“, zpívá dívka Maria. Kdo se tak rozhodně přidává na stranu ponižovaných lidí, ten nutně kritizuje mocné a bohaté. Zde nad Lukášem žasnou nejvíce. Je ve svém poselství radikální, a přítom nikoho nezraňuje. Povyšuje chudáky a majetným ukazuje cestu, jak zacházet se svým bohatstvím, dokonce jak jím mohou druhé i sebe učinit šťastnými. Jeho slovu rozumějí všichni.

Lukáš sympatizuje se Samaritány, kteří měli pověst heretiků. Má pochopení pro jejich strach a uzavřenost a milosrdného Samaritána staví všem za vzor. Milosrdný Samaritán si všimá bližního, zatímco kněz ho přehlédne.

Lukáš vidí něco příkladného dokonce i na nepoctivém správci. Ziskává si přátele z nepoctivého mamonu, říká Ježíš. Učit se máme – podle Lukáše – od bezbožného soudce, chudé vdovy a celníka Zachea. Pouze Lukáš nám podává zprávu o tom, jak smutní učedníci cestou do Emauz potkávají Ježíše. Ten jim naslouchá a klade otázky. Mladí muži kráčeli společně s Ježíšem, aniž to věděli. Nakonec Ježíše poznali při jídle.